

Збелетти для Химер

Три поетичні цикли Жерара де Нерваля
в українському перекладі

Володимира Баняса

ОДЕЛЕТТИ
ДЛЯ ХИМЕР

ТРИ ПОЕТИЧНІ ЦИКЛИ
ЖЕРАРА ДЕ НЕРВАЛЯ
В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

ВОЛОДИМИРА БАНЯСА

Збірка віршів із перекладами
для вивчення світової літератури ХІХ століття

ОДЕЛЕТТИ ДЛЯ ХИМЕР

ТРИ ПОЕТИЧНІ ЦИКЛИ
ЖЕРАРА ДЕ НЕРВАЛЯ
В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

ВОЛОДИМИРА БАНЯСА

Збірка віршів із перекладами
для вивчення світової літератури ХІХ століття

ЗУІ ім. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ
Берегове
2024

УДК 821.133.1-1=133.1=161.2

О 41

У сучасному літературознавстві Франції жодного автора XIX століття не досліджують у такому обсязі, як Жерара де Нерваля. Українське нервалезнавство тільки набирає обертів, символом чого є ця книжка: тут зібрані переклади поезій митця, натомість його прозовий доробок іще чекає свого дослідника. Це літературно-художнє видання може бути використане, як збірка віршів із перекладами для вивчення світової літератури XIX століття.

*Рекомендовано до видання у друкованій та електронній формі (PDF)
рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту
імені Ференца Ракоці II (протокол №4 від «25» квітня 2024 року)*

Підготовлено до видання Видавничим відділом
спільно з кафедрою філології ЗУІ ім. Ф.Ракоці II

Вибрав та перекладав цикли віршів:

Володимир Баняс-молодший

Наукові консультанти та рецензенти:

*Наталія Баняс, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II*

Дмитро Наливайко, доктор філологічних наук, професор, академік НАН
України, завідувач відділу компаративістики Інституту літератури
імені Тараса Шевченка НАН України

Чернетковий варіант перекладу циклу віршів «Оделеттін»:

Володимир Баняс-старший

Технічне редагування: *Вільмош Газдаг та Олександр Добош*

Верстка та підготовка до друку: *Вільмош Газдаг та Сільвестер Ферку*

Підготовка до видання у електронній формі (PDF): *Вівієн Товт*

Коректура: *Володимир Баняс-молодший*

Дизайн обкладинки: *Вільмош Газдаг, Вівієн Товт та Сільвестер Ферку*. В оформленні обкладинки використано скульптурку Олександра Вітовського

УДК: *Бібліотека ім. Опачої Черє Яноша при ЗУІ ім. Ф.Ракоці II*

Відповідальний за випуск: *Олександр Добош (начальник Видавничого відділу ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)*

Друк літературно-художнього видання здійснено за підтримки
Угорської академічної ради Закарпаття.

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua; kiado@kmf.uz.ua)

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Карпатської України 36, м. Ужгород, 88006. Електронна пошта: print@rik.com.ua)

ISBN 978-617-8143-23-7 (палітурка)

ISBN 978-617-8143-24-4 (PDF)

© Володимир Баняс-молодший, 2024
© ЗУІ ім. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ II, 2024

ОДЕЛЕТТИ ДЛЯ ХИМЕР

ТРИ ПОЕТИЧНІ ЦИКЛИ ЖЕРАРА ДЕ НЕРВАЛЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ВОЛОДИМИРА БАНЯСА

Письменник, поет, драматург і перекладач Жерар де Нерваль (справжнє прізвище – Лабрюні) народився в Парижі 22 травня 1808 р. Єдиний син військовослужбовця армії Наполеона, майбутній митець пізнав самотність життя без рідні: його мати померла, коли Жерарові було всього два роки, а з батьком, унаслідок частої відсутності останнього, він так і не зблизився. Раннє дитинство автор «Аврелії» провів у дядька по материній лінії в області Валуа, хоча вже у шестирічному віці, за ініціати-ви батька, перебрався до Парижа, де згодом вступив до коледжу Карла Великого, що дав ґрунтовну освіту, знання багатьох (у т.ч. східних) іноземних мов і дружбу з таким представником французького романтизму, як Т. Готье (1811–1872 рр.), із яким Нерваль мав теплі стосунки до кінця свого недовго-го життєвого шляху.

Наприкінці 1820-х він опублікував дебютну збірку віршів: головною темою, котра проходить крізь неї, є особа Наполеона Бонапарта. Наступні кілька років Нерваль продовжує працювати у тому ж ключі: пише оду, де основним є соціальний

мотив, із радістю сприймає Липневу революцію, переживає крах надій, нею породжених. Загалом цей період його віршованої творчості позначений учнівством.

Незадовго до революції ім'я Нерваль гучно прогрімало у французькій літературі. Вже після закінчення коледжу він випустив книжку, на якій було написано: «Фауст, трагедія Гете, повний переклад у прозі та віршах» (тут доцільно зауважити, що це була тільки перша частина твору — другої в надрукованому вигляді на той момент і в оригіналі не існувало). Цей переклад шедевра німецького письменника посьогодні вважається у Франції еталоном, і саме він відчинив перед його молодим автором двері у паризьке літературне товариство. Через рік після «Фауста» він видає перші п'єси, котрі, проте, поставлені не були; знайомиться з лідером місцевих романтиків В. Гюго, а також іншими літераторами й художниками (з-поміж них — С. Нантейль, Е. Доверія), із якими організовує гурток «Малий Сенакль» — як наслідування «великого» «Сенакля» Гюго.

Стосунки поета з мистецьким процесом охарактеризував вітчизняний літературознавець Д. Наливайко, за словами якого, Нерваль «довго й важко входив у велику літературу. За життя, сповненого справжнього, без награвання та пози, трагі-

зму, він був відомий у літературних колах Парижа, в ньому бачили цікавого, але далеко не першорядного письменника. Осягнення його творчості відбулося вже після смерті митця».

Від середини 1830-х Нерваль остаточно відмовляється від кар'єри медика, до якої його готував батько. Щоб якось прожити (мистецтво не приносило бажаних заробітків), улаштується в типографію, а згодом тимчасово до нотаріуса. Отримавши невеликий спадок од померлого родича матері, він майже одразу здійснює подорож до Італії, після повернення з якої створює журнал «Світ драматичний». Після того, як часопис припинив існувати, поглинувши всі заощадження Нерваля, він починає співробітництво з літературними й театральними журналами, ведучи життя, загалом типово для представників тогочасної б'югеми: вдень — напружена праця, вночі — веселий відпочинок у колі друзів. 1853 р. письменник випустив книжку *Petits châteaux de Bohême* («Маленькі замки б'югеми»), де описав цей час. Частиною книжки є цикл *Odelettes* («Оделетти», «Маленькі оди»), де автор постає перед читачем уже в цілком зрілому поетичному вигляді.

Але 1841 р. у життя Нерваля вривається болісне психічне захворювання — стається перший напад, і його поміщають до лікарні. До смерті на-

пади повторювалися неодноразово, їх очікування та страх перед ними дуже складно переживалися митцем, а перебування в лікарні стало для нього звичним. Єдиним його другом у цей період був згадуваний Готье, а єдиною відрадою — подорожі. Одна така, здійснена на початку 1840-х на Далекий Схід, стала предметом зображення у двотомній книжці під заголовком *Le Voyage en Orient* («Подорож на Схід»), яка вийшла друком 1851 р. На жаль, недуга виявилася сильнішою: 26 січня 1855 р. Нерваль покінчив життя самогубством, повісившись на одній із вулиць Парижа...

Літературна спадщина цього митця обширна. Він робив спроби знайти себе у різних жанрах, а головні прозові та ліричні твори увійшли до двох збірок, які отримали назви *Les Illuminés* («Ілюмінати», 1852 р.) та *Les Filles du Feu* («Доньки вогню», 1854 р.). Друга з них містить основний поетичний цикл Нерваля — *Les Chimères* («Химери»).

Вже по смерті митця були знайдені й опубліковані вірші, що їх об'єднали під заголовком *Autres Chimères* («Інші Химери»). Загальновизнаного датування цих текстів немає, однак більшість дослідників схиляється до думки, що їхнє створення передувало «основним» «Химерам».

У нашому виданні запропоновано дослівний переклад українською мовою трьох основних вір-

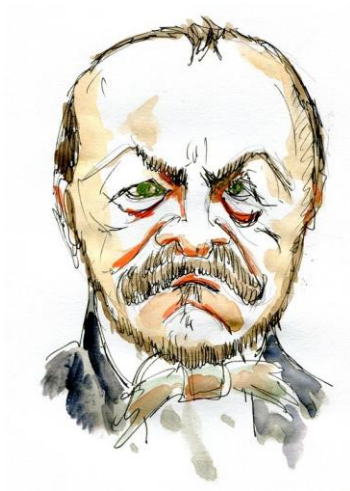
шованих циклів французького митця. Причому два з них — «Оделетти» й «Інші Химери» — українською досі не перекладалися.

Аніко БЕРЕГСАСІ

ODELETTES

ОДЕЛЕТТИ

AVRIL

Déjà les beaux jours, — la poussière,
Un ciel d'azur et de lumière,
Les murs enflammés, les longs soirs; —
Et rien de vert: — à peine encore
Un reflet rougeâtre décore
Les grands arbres aux rameaux noirs!

Ce beau temps me pèse et m'ennuie.
— Ce n'est qu'après des jours de pluie
Que doit surgir, en un tableau,
Le printemps verdissant et rose,
Comme une nymphe fraîche éclore
Qui, souriante, sort de l'eau.

КВІТЕНЬ

Уже погожі дні, пилюка,
Лазурне і яскраве небо,
Розігріті стіни, довгі вечори;
І нічого зеленого: ще ледве
Червонуватий відблиск прикрашає
Великі дерева з чорними гілками!

Ця чудова пора мене тяготить і засмучує.
І лише після дощових днів
Повинна раптово з'явитися, на одній картині,
Зеленіюча й рожева весна,
Ніби освіжаюча німфа,
Яка, всміхаючись, виходить із води.

CHANSON GOTHIQUE

Belle épousée,
J'aime tes pleurs!
C'est la rosée
Qui sied aux fleurs.

Les belles choses
N'ont qu'un printemps,
Semons de roses
Les pas du Temps!

Soit brune ou blonde
Faut-il choisir?
Le Dieu du monde,
C'est le Plaisir.

ГОТИЧНА ПІСНЯ

Прекрасна дружино,
Люблю твої сльози!
Це — наче роса,
Що з'являється на квітах.

Чудові речі
Існують лише навесні,
Осипаємо трояндами
Ходу часу!

Хай це брюнетка чи блондинка —
Чи варто вибирати?
Всесвітній Бог —
Це радість!

CHŒUR D'AMOUR

Ici l'on passe
Des jours enchantés!
L'ennui s'efface
Aux coeurs attristés
Comme la trace
Des flots agités.

Heure frivole
Et qu'il faut saisir,
Passion folle
Qui n'est qu'un désir,
Et qui s'envole
Après le plaisir!

ХОР КОХАННЯ

Тут минають
Чаруючі дні!
Нудьга стирається
В засмучених серцях,
Мов сліди
Набігаючих хвиль.

Легковажна пора,
І її треба відчути.
Безумна пристрасть,
Яка є тільки бажанням,
І все ж вона зникає
Після насолоди.

DANS LES BOIS

Au printemps l'oiseau naît et chante:
N'avez-vous pas ouï sa voix?
Elle est pure, simple et touchante,
La voix de l'oiseau — dans les bois!

L'été, l'oiseau cherche l'oiselle;
Il aime — et n'aime qu'une fois!
Qu'il est doux, paisible et fidèle,
Le nid de l'oiseau — dans les bois!

Puis quand vient l'automne brumeuse,
Il se tait... avant les temps froids.
Hélas! qu'elle doit être heureuse
La mort de l'oiseau — dans les bois!

В ЛІСАХ

Навесні пташка народжується і співає:

А ви чули її голос?

Він чистий, простий і щемливий,

Голос пташки — в лісах!

Влітку пташка шукає супутника;

Вона любить — і любить тільки раз!

Яке воно ніжне, мирне й вірне,

Гніздо пташки — в лісах!

Потім, коли настає штормова осінь,

Вона замовкає... до холодів.

Жаль! А якою щасливою повинна бути

Смерть пташки — в лісах!

ESPAGNE

Mon doux pays des Espagnes
Qui voudrait fuir ton beau ciel,
Tes cités et tes montagnes,
Et ton printemps éternel?

Ton air pur qui nous enivre,
Tes jours, moins beaux que tes nuits,
Tes champs, où Dieu voudrait vivre
S'il quittait son paradis.

Autrefois ta souveraine,
L'Arabie, en te fuyant,
Laissa sur ton front de reine
Sa couronne d'Orient!

Un écho redit encore
À ton rivage enchanté
L'antique refrain du Maure:
Gloire, amour et liberté!

ІСПАНІЯ

Моя добра земля Іспанія,
Хто захоче втекти від твого красивого неба,
Від твоїх поселень і гір,
Від твоєї вічної весни?

Твоє чисте повітря нас п'янить,
Твої дні не такі привабливі, як ночі,
На твоїх полях захоче жити Бог,
Якщо залишить Рай.

Колись твоя господиня,
Аравія, покидаючи тебе,
Залишила на твоєму королівському чолі
Корону Сходу!

Відлуння ще повторює
На твоїх чарівних берегах
Давній приспів мавра:
«Слава, любов і свобода!»

FANTAISIE

Il est un air pour qui je donnerais
Tout Rossini, tout Mozart et tout Weber,
Un air très-vieux, languissant et funèbre,
Qui pour moi seul a des charmes secrets.

Or, chaque fois que je viens à l'entendre,
De deux cents ans mon âme rajeunit:
C'est sous Louis treize; et je crois voir s'étendre
Un coteau vert, que le couchant jaunit,

Puis un château de brique à coins de pierre,
Aux vitraux teints de rougeâtres couleurs,
Ceint de grands parcs, avec une rivière
Baignant ses pieds, qui coule entre des fleurs;

Puis une dame, à sa haute fenêtre,
Blonde aux yeux noirs, en ses habits anciens,
Que dans une autre existence peut-être,
J'ai déjà vue... et dont je me souviens!

ФАНТАЗІЯ

Ось наспів, за який я віддав би
Всього Россіні, всього Моцарта й Вебера,
Наспів старий, млявий і сумний,
Який тільки для мене має таємну чарівність.

Так ось щоразу, як я його чую,
На двісті років моя душа молодіє:
Це часи Людовика XIII; і я думаю,
що побачу, як простягається
Зелений пагорб під жовтавим заходом сонця.

А ось замок із цегли поряд із каменем,
Із вітражами, пофарбованими
червонуватими кольорами,
Оточений великими парками й річкою,
Що омиває його підніжжя й протікає серед квітів.

А ось пані, у вікні згори,
Блондинка з чорними очима у стародавньому одязі,
Котру в іншому житті, можливо,
Я десь уже бачив... і про яку досі згадую!

GAIETÉ

Petit piqueton de Mareuil,
Plus claret qu'un vin d'Argenteuil,
Que ta saveur est souveraine!
Les Romains ne t'ont pas compris
Lorsqu'habitant l'ancien Paris
Ils te préféreraient le Surène.

Ta liqueur rose, ô joli vin!
Semble faite du sang divin
De quelque nymphe bocagère;
Tu perles au bord désiré
D'un verre à côtes, coloré
Par les teintes de la fougère.

Tu me guéris pendant l'été
De la soif qu'un vin plus vanté
M'avait laissé depuis la veille;
Ton goût suret, mais doux aussi,
Happant mon palais épaissi,
Me rafraîchit quand je m'éveille.

Eh quoi! si gai dès le matin,
Je foule d'un pied incertain
Le sentier où verdit ton pampre!
— Et je n'ai pas de Richelet
Pour finir ce docte couplet...
Et trouver une rime en ampre.

ВЕСЕЛОЩІ

Молоде винце із Марєя
Світліше за вино з Аржентєя,
Який у тебе незвичайний присмак!
Римляни тебе не розсмакували,
В той час, коли давній житель Парижа
Відав тобі перевагу над сурєнським.

Твій рожевий лікер, о, чудове вино,
Здається вироблєним із божественної крові
Якоїсь лісової мавки;
Ти вдосконалюєшся на кромці
Кєлиха, котрий у руці, кольорами,
Що випромінюються фужером.

Ти мене рятуєш влітку
Від спраги — наче вишуканє вино,
Залишенє мною звєчора;
Твій присмак кислуватий, але й солодкий водночас,
Наповнив мій великий палац,
Освіжаючи мене, коли прокидаюся.

То й що! Весєлий із самого ранку,
Я прогулююся невпевнєними кроками
Стежкою, де зеленіє твоя лоза!
— І я не маю Ришєлє,
Щоби завершити цей повчальний куплет...
І знайти підходящу риму.

LA COUSINE

L'hiver a ses plaisirs; et souvent, le dimanche,
Quand un peu de soleil jaunit la terre blanche,
Avec une cousine on sort se promener...

— Et ne vous faites pas attendre pour dîner,

Dit la mère. Et quand on a bien, aux Tuileries,
Vu sous les arbres noirs les toilettes fleuries,
La jeune fille a froid... et vous fait observer
Que le brouillard du soir commence à se lever.

Et l'on revient, parlant du beau jour qu'on regrette,
Qui s'est passé si vite... et de flamme discrète:
Et l'on sent en rentrant, avec grand appétit,
Du bas de l'escalier, — le dindon qui rôtit.

КУЗИНА

Зима має свої принади: часто в неділю,
Коли сонечко ледь-ледь освітає білу землю,
Ми гуляємо з кузиною...

— І не забудьте повернутися до обіду!

То каже мама. І коли ми вже в Тюільрі,
Бачимо під чорними деревами квітчасті одежини.
Дівчині стає холодно... І ми обоє помічаємо,
Що вечірній туман починає підійматись.

І ми йдемо додому, розмовляючи
про чудовий день і жалкуючи,
Що він проминув так швидко...
Й ось слабенький вогонь:
Повертаючись, ми вже біля сходів
із великим апетитом
Відчуваємо запах смаженого індика.

LA GRAND'MERE

Voici trois ans qu'est morte ma grand'mère,
La bonne femme, — et, quand on l'enterra,
Parents, amis, tout le monde pleura
D'une douleur bien vraie et bien amère.

Moi seul j'errais dans la maison, surpris
Plus que chagrin; et, comme j'étais proche
De son cercueil, — quelqu'un me fit reproche
De voir cela sans larmes et sans cris.

Douleur bruyante est bien vite passée:
Depuis trois ans, d'autres émotions,
Des biens, des maux, — des révolutions, —
Ont dans les murs sa mémoire effacée.

Moi seul j'y songe, et la pleure souvent;
Depuis trois ans, par le temps prenant force,
Ainsi qu'un nom gravé dans une écorc,
Son souvenir se creuse plus avant!

БАБУСЯ

Ось уже три роки як померла моя бабуся,
Добра жінка, й коли її ховали,
Батьки, друзі — всі плакали
З правдивим та гірким бодем.

А я сам блукав будинком, здивований
Більше, ніж згорьований; і оскільки я
Був найближче до її труни, хтось докоряв,
Мовляв, я не плакав і не голосив.

Шумний біль дуже скоро минув:
Протягом трьох років зовсім інші емоції —
Радості, болі, революції —
Стерли зі стін пам'ять про неї.

Я один про неї думав і за нею плакав;
Протягом трьох років поступово
це набирало більшої сили,
Немовби ім'я, витатуйоване на шкірі,
Спогад про неї ще більше поглиблюється!

LA SÉRÉNADE

(Imitée d'Uhland)

Oh! quel doux chant m'éveille?

— Près de ton lit je veille,

Ma fille! et n'entends rien...

Rendors-toi, c'est chimère!

— J'entends dehors, ma mère,

Un chœur aérien!

— Ta fièvre va renaître.

— Ces chants de la fenêtre

Semblent s'être approchés.

— Dors, pauvre enfant malade,

Qui rêves sérénade...

Les galants sont couchés!

— Les hommes, que m'importe?

Un nuage m'emporte...

Adieu le monde, adieu!

Mère, ces sons étranges

C'est le concert des anges

Qui m'appellent à Dieu!

(Musique du prince Poniatowski)

СЕРЕНАДА*(Наслідуючи Уланда)*

О! Що за ніжна пісня мене будить?

— Біля твого ліжка я вартую,

Доню! Я нікого не чую...

Засинай, це химера!

— Надворі я чую, мамо,

Повітряний хор!

— Лихоманка може повернутися.

— Пісні за вікном,

Здається, наближаються.

— Спи, бідна хвора дитино,

Яка мріє про серенади...

Чемні діти засинають!

— Люди, що ж то буде?

Хмаринка мене відносить...

Прощай, світе, прощай!

Мамо, ці дивні звуки —

То ангельський концерт,

Який кличе мене до Бога!

(Музика принца Понятовського)

LE COUCHER DU SOLEIL

Quand le Soleil du soir parcourt les Tuileries
Et jette l'incendie aux vitres du château,
Je suis la Grande Allée et ses deux pièces d'eau
Tout plongé dans mes rêveries!

Et de là, mes amis, c'est un coup d'œil fort beau
De voir, lorsqu'à l'entour la nuit répand son voile,
Le coucher du soleil? riche et mouvant tableau,
Encadré dans l'arc de l'Etoile!

ЗАХІД СОНЦЯ

Коли вечірнє сонце огортає Тюїльрі
Й кидає вогонь на вікна замку,
Тоді я, Велика алея з двома водоймами,
Цілком поринаю в замріяність!

І тоді, друзі, виникає чудовий кут зору,
Щоби побачити, як ніч огортає все навколо.
Захід сонця? Багата й рухлива картина,
Вписана в арку на площі Зірки!

LE POINT NOIR

Quiconque a regardé le soleil fixement
Croit voir devant ses yeux voler obstinément
Autour de lui, dans l'air, une tache livide.

Ainsi, tout jeune encore et plus audacieux,
Sur la gloire un instant j'osai fixer les yeux:
Un point noir est resté dans mon regard avide.

Depuis, mêlée à tout comme un signe de deuil,
Partout, sur quelque endroit que s'arrête mon oeil,
Je la vois se poser aussi, la tache noire!

Quoi, toujours? Entre moi sans cesse et le bonheur!
Oh! c'est que l'aigle seul — malheur à nous, malheur!
Contemple impunément le Soleil et la Gloire.

ЧОРНА ЦЯТКА

Кожний, хто уважно дивиться на сонце,
Сподівається побачити, як наполегливо пропливає
Довкола нього в повітрі синювата пляма.

Так я, зовсім малий і дуже завзятий,
Прагнучи слави, насмілився сфокусувати очі:
Тоді чорна цятка залишилась
у моєму жадібному погляді.

Відтоді, змішану з усім як знак скорботи,
Всюди, в будь-якому місці,
на якому зупинявся мій погляд,
Я бачив її — цю чорну цятку!

Що, знову? Безперестану між мною та моїм щастям!
О! Тільки самотній орел (нещастя для нас, нещастя!)
Безкарно дивиться на сонце й славу!

LE RELAIS

En voyage, on s'arrête, on descend de voiture;
Puis entre deux maisons on passe à l'aventure,
Des chevaux, de la route et des fouets étourdi,
L'oeil fatigué de voir et le corps engourdi.

Et voici tout à coup, silencieuse et verte,
Une vallée humide et de lilas couverte,
Un ruisseau qui murmure entre les peupliers, —
Et la route et le bruit sont bien vite oubliés!

On se couche dans l'herbe et l'on s'écoute vivre,
De l'odeur du foin vert à loisir on s'enivre,
Et sans penser à rien on regarde les cieux...
Hélas! une voix crie: «En voiture, messieurs!»

ЗАМІНА КОНЕЙ

У подорожі зупиняються, виходять із екіпажів,
Опісля коні навмання блукають між хатами,
Дорога й легенькі удари батогами,
Утомлений погляд і заціпеніле тіло.

Аж раптом — мовчазна й зелена,
Заболочена долина, вкрита бузком,
Струмочок, що дзюркотить між тополями;
Тож дорога й гуркіт дуже швидко забуваються!

Лягаємо на траву й слухаємо одне одного наживо,
Напиваємося запахом зеленої трави, відпочиваємо,
Ні про що не думаючи, споглядаємо небо...
І як жаль! Чуємо окрик: «По конях, панове!»

LE RÉVEIL EN VOITURE

Voici ce que je vis: Les arbres sur ma route
Fuyaient mêlés, ainsi qu'une armée en déroute,
Et sous moi, comme ému par les vents soulevés,
Le sol roulait des flots de glèbe et de pavés!

Des clochers conduisaient parmi les plaines vertes
Leurs hameaux aux maisons de plâtre, recouvertes
En tuiles, qui trottaient ainsi que des troupeaux
De moutons blancs, marqués en rouge sur le dos!

Et les monts enivrés chancelaient, — la rivière
Comme un serpent boa, sur la vallée entière
Étendu, s'élançait pour les entortiller...
— J'étais en poste, moi, venant de m'éveiller!

ПРОБУДЖЕННЯ У ВІЗОЧКУ

Ось що я побачив: дерева вздовж дороги
Пробігали, переміщуючись, як армія, що відступає.
А піді мною, розтривожена вітрами, що піднялися,
Земля здіймала потоки ґрунту
й каміння у своїх глибинах!

Дзвони супроводжували на зелених рівнинах
Поселення із пошпукатуреними будинками, вкритими
Черепицею, які були розкидані, наче отари
Білих овець, помічених червоним на спинах!

А гори, сп'янілі, хиталися; річка,
Мов гадюка боа, розлившись
По всій долині, розкинулася, цілком огортаючи її...
— Я в дозорі, той, хто щойно прокинувся!

LES CYDALISES

Où sont nos amoureuses?
Elles sont au tombeau.
Elles sont plus heureuses,
Dans un séjour plus beau!

Elles sont près des anges,
Dans le fond du ciel bleu,
Et chantent les louanges
De la mère de Dieu!

Ô blanche fiancée!
Ô jeune vierge en fleur!
Amante délaissée,
Que flétrit la douleur!

L'éternité profonde
Souriait dans vos yeux...
Flambeaux éteints du monde,
Rallumez-vous aux cieux!

СИДАЛІЗИ

Де наші закохані?
Вони в могилі.
Вони щасливіші
У кращому місці!

Вони біля ангелів
У глибині блакитного неба
І співають похвалу
Божій Матері.

О, білосніжна наречена!
О, молода діва в квітах!
Покинута коханка,
Яка пробуджує біль!

Глибока вічність
Усміхалась у ваших очах...
Погаслі божі світочі
Запаліть на Небесах.

LES PAPILLONS

I

De toutes les belles choses
Qui nous manquent en hiver,
Qu'aimez-vous mieux? — Moi, les roses;
— Moi, l'aspect d'un beau pré vert;
— Moi, la moisson blondissante,
Chevelure des sillons;
— Moi, le rossignol qui chante;
— Et moi, les beaux papillons!

Le papillon, fleur sans tige,
Qui voltige,
Que l'on cueille en un réseau;
Dans la nature infinie,
Harmonie
Entre la plante et l'oiseau!

Quand revient l'été superbe,
Je m'en vais au bois tout seul:
Je m'étends dans la grande herbe,
Perdu dans ce vert linceul.
Sur ma tête renversée,
Là, chacun d'eux à son tour,
Passe comme une pensée
De poésie ou d'amour!

Voici le papillon faune,
Noir et jaune;

МЕТЕЛИКИ

I

Із усіх красивих речей,
Яких нам не вистачає взимку,
Що ви найбільше любите? — Я, троянди;
— А я, вигляд зеленого лугу;
— А я, жнива, що жовтіють,
Шевелюру борозен;
— А я, співаючого соловейка;
— А я, красивих метеликів!

Метелик, квітка без стебла,
Яка пурхає,
Яку ловлять сіткою;
В безмежній природі
Гармонія
Між рослиною і пташкою!

Коли повертається пишне літо,
Я зовсім один відправляюсь у ліс:
Розлягаюсь у високій траві,
Загублений у зеленому савані.
А в моїй перевернутій голові,
Там, кожний по черзі,
Проходить, немов думка,
Або поезія, або кохання!

Ось сатир,
Чорний і жовтий;

Voici le mars azuré,
Agitant des étincelles
Sur ses ailes
D'un velours riche et moiré.

Voici le vulcain rapide,
Qui vole comme un oiseau:
Son aile noire et splendide
Porte un grand ruban ponceau.
Dieux! le soufré, dans l'espace,
Comme un éclair a relui...
Mais le joyeux nacré passe,
Et je ne vois plus que lui!

II

Comme un éventail de soie,
Il déploie
Son manteau semé d'argent;
Et sa robe bigarrée
Est dorée
D'un or verdâtre et changeant.

Voici le machaon-zèbre,
De fauve et de noir rayé;
Le deuil, en habit funèbre,
Et le miroir bleu strié;
Voici l'argus, feuille-morte,
Le morio, le grand-bleu,
Et le paon-de-jour qui porte
Sur chaque aile un oeil de feu!

А ось і березень лазурний
Колише іскрами
Своїх крил
Багатим і хвилеподібним оксамитом.

А ось швидкий адмірал,
Що літає, неначе птах:
Його чорне й розкішне крило
Мас велику яскраво-червону стрічку.
Боже мій! Осмак у просторі
Нагадує спалах, що заярів...
Але радісний перламутр з'являється,
І я бачу тільки його!

II

Як шовкове віяло,
Він розгортає
Свою мантію, оздоблену сріблом;
І строкатий одяг,
Позолочений
Зеленуватим і мінливим золотом.

А ось і махаон-зебра,
Окреслений коричневим і чорним;
У скорботі, в похоронному вбранні,
Зі дзеркалом, обрамленим лазур'ю;
А ось аргус, мертва квітка,
Морію, великий і блакитний,
І денний павич, який має
На кожному крилі вогняне око!

Mais le soir brunit nos plaines;
Les phalènes
Prennent leur essor bruyant,
Et les sphinx aux couleurs sombres,
Dans les ombres
Voltigent en tournoyant.

C'est le grand'paon à l'oeil rose
Dessiné sur un fond gris
Qui ne vole qu'à nuit close,
Comme les chauves-souris;
Le bombice du troëne,
Rayé de jaune et de vert,
Et le papillon du chêne
Qui ne meurt pas en hiver!

Voici le sphinx à la tête
De squelette,
Peinte en blanc sur un fond noir,
Que le villageois redoute,
Sur sa route,
De voir voltiger le soir.

Je hais aussi le phalènes,
Sombres hôtes de la nuit,
Qui voltigent dans nos plaines
De sept heures à minuit;
Mais vous, papillons que j'aime,
Légers papillons de jour,
Tout en vous est un emblème
De poésie et d'amour!

А ввечері покриваються темрявою наші рівнини;
Фалени

Дуже шумно злітають,
А сфінкси у похмурих тонах
У сутінках
Пурхають, кружляючи.

А ось великий паон із рожевим оком,
Змальованим на сірому тлі,
Який літає лише глупої ночі,
Ніби летючі миші;
Чагарниковий метелик,
Обрамлений жовтим і зеленим,
І дубовий метелик,
Який не помирає взимку!

А ось сфінкс, на голові —
Скелет,
Пофарбований білим на чорному тлі,
Якого боїться сільський житель
На дорозі,
Побачивши, коли той пурхає вночі.

Я також ненавиджу фаленів,
Похмурих нічних гостей,
Що пурхають нашими рівнинами
Із сьомої години до півночі;
Але вас, метелики, яких люблю,
Легкі денні метелики,
Кожен із вас є символом
Поезії й кохання!

III

Malheur, papillons que j'aime,
Doux emblème,
A vous pour votre beauté!
Un doigt, de votre corsage,
Au passage,
Froisse, hélas! le velouté!

Une toute jeune fille
Au cœur tendre, au doux souris,
Perçant vos cœurs d'une aiguille,
Vous contemple, l'oeil surpris:
Et vos pattes sont coupées
Par l'ongle blanc qui les mord,
Et vos antennes crispées
Dans les douleurs de la mort!

III

Горе вам, метелики, яких я люблю,
Ніжні символи —
Для вас за вашу красу!
Стрілка вашого корсажу
Непомітно
Мнеться, стаючи оксамитовою...

Зовсім юна дівчина
З ніжним серцем, солодкою усмішкою,
Що пробиває ваше серце, наче голка,
Вона спостерігає за вами зачарованим оком:
І ваші ноги скуті
Білим кігтем, який їх рве,
І ваші кінцівки стиснені
У смертельних муках!

NI BONJOUR NI BONSOIR

(Sur un air grec)

Le matin n'est plus! le soir pas encore:
Pourtant de nos yeux l'éclair a pâli.

Mais le soir vermeil ressemble à l'aurore,
Et la nuit plus tard amène l'oubli!

NOBLES ET VALETS

Ces nobles d'autrefois dont parlent les romans,
Ces preux à fronts de bœuf, à figures dantesques,
Dont les corps charpentés d'ossements gigantesques
Semblaient avoir au sol racine et fondements;

S'ils revenaient au monde, et qu'il leur prit l'idée
De voir les héritiers de leurs noms immortels,
Race de Laridons, encombrant les hôtels
Des ministres, — rampante, avide et dégradée;

Êtres grêles, à buscs, plastrons et faux mollets: —
Certes ils comprendraient alors, ces nobles hommes,
Que, depuis les vieux temps, au sang des
gentilshommes
Leurs filles ont mêlé bien du sang de valets!

НІ ДОБРИДЕНЬ, НІ ДОБРИВЕЧІР

(На грецький мотив)

Уже не ранок! Іще не вечір:
Однак у наших очах зблід спалах.

Хоча багряний вечір нагадує схід сонця,
Ніч згодом заведе в забуття!

ДВОРЯНИ І ЛАКЕЇ

Колишні дворяни, про яких пишуть у романах,
Ці витязі з високими чолами,
з дантесівською зовнішністю,
Тіла яких складені з гігантських кісток;
Здається, вони мають у землі й основу, й коріння;

Якби вони ожили, і їм спало на думку
Побачити спадкоємців своїх безсмертних імен
Із роду Ларидонів, які заповнили готелі
Міністрів, — плазуючих, жадібних і деградуючих;

Кволих істот, згорблених,
із фальшивими нагрудними знаками й вивісками...
Тоді, можливо, ці благородні люди
З далеких часів зрозуміли би, що дворянську кров
Їхні доньки змішали з кров'ю лакеїв!

NOTRE-DAME DE PARIS

Notre-Dame est bien vieille: on la verra peut-être
Enterrer cependant Paris qu'elle a vu naître;
Mais, dans quelque mille ans, le Temps fera broncher
Comme un loup fait un boeuf, cette carcasse lourde,
Tordra ses nerfs de fer, et puis d'une dent sourde
Rongera tristement ses vieux os de rocher!

Bien des hommes, de tous les pays de la terre
Viendront, pour contempler cette ruine austère,
Rêveurs, et relisant le livre de Victor:
— Alors ils croiront voir la vieille basilique,
Toute ainsi qu'elle était, puissante et magnifique,
Se lever devant eux comme l'ombre d'un mort!

СОБОР ПАРИЗЬКОЇ БОГОМАТЕРІ

Нотр-Дам дуже древній: імовірно, його бачили,
Заснованим іще тоді, коли Париж тільки-но з'явився;
Втім, за якусь тисячу років час узяв своє,
Наче вовк, розправляючись із важким скелетом бика,
Закрутив залізні нерви, а потім притупленим зубом
Сумно згриз свої старі кістки з каменю!

Добрі люди з усіх країн Землі
Приїжджатимуть, аби помилуватися суворою руїною;
Мрійники, перечитавши книгу Віктора,
Сподіватимуться побачити древній собор
Таким же, яким він був, могутнім і прекрасним,
Що височить перед ними, немовби тінь смерті!

PENSÉE DE BYRON

Par mon amour et ma constance,
J'avais cru fléchir ta rigueur,
Et le souffle de l'espérance
Avait pénétré dans mon coeur;
Mais le temps, qu'en vain je prolonge,
M'a découvert la vérité,
L'espérance a fui comme un songe...
Et mon amour seul m'est resté!

Il est resté comme un abîme
Entre ma vie et le bonheur,
Comme un mal dont je suis victime,
Comme un poids jeté sur mon coeur!
Pour fuir le piège où je succombe,
Mes efforts seraient superflus;
Car l'homme a le pied dans la tombe,
Quand l'espoir ne le soutient plus.

J'aimais à réveiller la lyre,
Et souvent, plein de doux transports,
J'osais, ému par le délire,
En tirer de tendres accords.
Que de fois, en versant des larmes,
J'ai chanté tes divins attraits!
Mes accents étaient pleins de charmes,
Car c'est toi qui les inspirais.

Ce temps n'est plus, et le délire
Ne vient plus animer ma voix;

РОЗДУМИ ПРО БАЙРОНА

З моєю любов'ю і моєю стійкістю
Я сподівався пом'якшити твою суворість.
І подих надії
Закрався в моє серце;
Але час, який я марно розвиваю,
Мені відкрив правду,
Отож надія зникла, мов сон...
А мені залишилася тільки моя любов!

Залишилася безодня
Між моїм життям і щастям,
Ніби лихо, жертвою якого я є,
Ніби тягар, кинутий на моє серце!
Щоби втекти від пастки, котра на мене чатує,
Мої зусилля будуть марними;
Позаяк людина простягає ноги в могилі,
Коли надія її більше не підтримує.

Я волів би пробудити ліру,
І частенько, сповнений солодкої ніжності,
Я наважувався, захоплений мареннями,
Знайти в ньому ніжні акорди.
Скільки разів, проливаючи сльози,
Я оспівував твої божественні чари!
Мої наміри були сповнені чарівністю,
Позаяк саме ти їх навіював.

Ця пора вже більше не існує, тож марення
Вже не з'являється, щоб оживити мій голос;

Je ne trouve point à ma lyre
Les sons qu'elle avait autrefois.
Dans le chagrin qui me dévore,
Je vois mes beaux jours s'envoler;
Si mon oeil étincelle encore,
C'est qu'une larme va couler!

Brisons la coupe de la vie;
Sa liqueur n'est que du poison;
Elle plaisait à ma folie,
Mais elle enivrait ma raison.
Trop longtemps épris d'un vain songe,
Gloire! amour! vous eûtes mon coeur:
Ô Gloire! tu n'es qu'un mensonge;
Amour! tu n'es point le bonheur!

Я вже не знаходжу для своєї ліри
Звуків, які вона мала колись.
У журбі, котра мене поглинає,
Я бачу, як минають чудові дні;
І якщо моє око ще виблискує,
То це від сльози, котра щойно витекла!

Розіб'ємо келих життя;
Його лікер — це всього-лиш отрута;
Він подобався моему безумству,
Проте він оп'янив мій розум,
Тривалий час одурманений даремними мріями.
Глорія! Любов! Ви полонили моє серце...
Глоріє! Ти всього-лише брехня;
Любово! Ти всього-лише щастя!

POLITIQUE

Dans Sainte-Pélagie,
Sous ce règne élargie,
Où, rêveur et pensif,
Je vis captif,

Pas une herbe ne pousse
Et pas un brin de mousse
Le long des murs grillés
Et frais taillés.

Oiseau qui fends l'espace...
Et toi, brise, qui passe
Sur l'étroit horizon
De la prison,

Dans votre vol superbe,
Apportez-moi quelque herbe,
Quelque gramen, mouvant
Sa tête au vent!

Qu'à mes pieds tourbillonne
Une feuille d'automne
Peinte de cent couleurs,
Comme les fleurs!

Pour que mon âme triste
Sache encor qu'il existe
Une nature, un Dieu
Dehors ce lieu.

ПОЛІТИКА

За часів Святої Пелагії,
Під її безмежним покровительством,
Там, мрійник і мислитель,
Я жив полоненим.

Жодної травички, що росте,
Жодного стебла моху
Вздовж заґратованих,
Гладко обтесаних стін.

Птаху, який розриває простір...
І ти, морський бризе, що проходить
Вузьким горизонтом
По в'язниці;

Із чудового польоту
Принесіть мені якусь траву,
Якийсь злак, аби той розвіював
Свою голівку на вітрі!

Й аби біля моїх ніг крутився вихором
Осіній листок,
Пофарбований у сотні кольорів,
Наче квітка!

Й аби моя засмучена душа
Дізналася, що існує
Природа, Бог
За межами цього місця.

Faites-moi cette joie,
Qu'un instant je revoie
Quelque chose de vert
Avant l'hiver!

UNE ALLÉE DU LUXEMBOURG

Elle a passé, la jeune fille
Vive et preste comme un oiseau
À la main une fleur qui brille,
À la bouche un refrain nouveau.

C'est peut-être la seule au monde
Dont le coeur au mien répondrait,
Qui venant dans ma nuit profonde
D'un seul regard l'éclaircirait!

Mais non, — ma jeunesse est finie...
Adieu, doux rayon qui m'as lui, —
Parfum, jeune fille, harmonie...
Le bonheur passait, — il a fui!

Зробіть мені цю радість,
Аби хоч якусь хвильку я знову побачив...
Щось зелене
Перед настанням зими!

АЛЕЯ ЛЮКСЕМБУРЗЬКОГО ПАРКУ

Ось промайнула дівчина,
Швидка й моторна, мов птах,
Із яскравою квіткою в руці,
Із новим наспівом на губах.

І це, може, єдиний раз за життя
Моє серце відповіло б,
І, виходячи глибокої ночі,
Єдиний погляд, мабуть, освітив би її!

Проте ні — моя молодість минула...
Прощавайте, ніжний променю, що сяяв для мене,
Парфуми, дівчино, гармоніє...
Радість минула — зникла.

UNE AMOUREUSE FLAMME

Une amoureuse flamme
Consume mes beaux jours;
Ah! la paix de mon âme
A donc fui pour toujours!

Son départ, son absence
Sont pour moi le cercueil;
Et loin de sa présence
Tout me paraît en deuil.

Alors, ma pauvre tête
Se dérange bientôt;
Mon faible esprit s'arrête,
Puis se glace aussitôt.

Une amoureuse flamme
Consume mes beaux jours;
Ah! la paix de mon âme
A donc fui pour toujours!

Je suis à ma fenêtre,
Ou dehors, tout le jour,
C'est pour le voir paraître,
Ou hâter son retour.

Sa marche que j'admire,
Son port si gracieux,
Sa bouche au doux sourire,
Le charme de ses yeux;

ЗАКОХАНЕ ПОЛУМ'Я

Закохане полум'я
Знищує мої чудові дні;
О, спокій моєї душі
Назавжди втік від мене!

Його зникнення та його відсутність
Стають для мене домовиною;
І далеко від нього
Все здається мені смутком.

Що ж, моя бідна голова
Швидко засмучується;
Мій ослаблений розум пригальмовує,
А потім і зовсім залякає.

Закохане полум'я
Знищує мої чудові дні;
О, спокій моєї душі
Назавжди втік від мене!

А я стою біля свого вікна
Чи на вулиці, щодня,
Аби тільки побачити його появу
Чи прискорити повернення.

Тож я милуюся його ходою,
Його граціозною поставою,
Його ротом із ніжною усмішкою
І принадними очима;

La voix enchanteresse
Dont il sait m'embraser,
De sa main la caresse,
Hélas! et son baiser...

D'une amoureuse flamme
Consumant mes beaux jours;
Ah! la paix de mon âme
A donc fui pour toujours!

Mon coeur bientôt se presse,
Dès qu'il le sent venir;
Au gré de ma tendresse
Puis-je le retenir?

Ô caresses de flamme!
Que je voudrais un jour
Voir s'exhaler mon âme
Dans ses baisers d'amour!

1832–1839

Чарівним голосом
Він уміє мене огорнути,
Пестити своєю рукою
І, на жаль, поцілунком...

Закохане полум'я
Знищує мої чудові дні;
О, спокій моєї душі
Назавжди втік від мене!

Моє серце швидко стискається,
Щойно відчуває його появу;
Волею своєї ніжності
Чи зможу я його затримати?

О, пестоці полум'я!
Як би я хотів одного дня
Побачити, як заспокоюється моя душа
В його поцілунках кохання!

2020

LES CHIMÈRES

ХИМЕРИ

EL DESDICHADO

Je suis le ténébreux, le veuf, l'inconsolé,
Le prince d'Aquitaine à la tour abolie:
Ma seule étoile est morte, et mon luth constellé
Porte le soleil noir de la Mélancolie.

Dans la nuit du tombeau, toi qui m'as consolé,
Rends-moi le Pausilippe et la mer d'Italie,
La fleur qui plaisait tant à mon cœur désolé,
Et la treille où le pampre à la rose s'allie.

Suis-je Amour ou Phébus?.. Lusignan ou Biron?
Mon front est rouge encore du baiser de la reine;
J'ai rêvé dans la grotte où nage la sirène...

Et j'ai deux fois vainqueur traversé l'Achéron:
Modulant tour à tour sur la lyre d'Orphée
Les soupirs de la sainte et les cris de la fée.

EL DESDICHADO

Я похмурий — овдовілий — невтішний,
Принц Аквітанії у зруйнованій фортеці:
Моя єдина зірка мертва — тож моя люття відбиває
Чорне сонце Меланхолії.

У погребовій темряві ти, хто втішала мене,
Верни мені Позіліппо та море Італії,
Квітку, що так подобалася моєму спустошеному серцю,
Й альтанку, де виноградна лоза сплелась із трояндою.

Я Амур чи Феб?.. Люзіньян чи Бірон?
Моє чоло знову червоне від поцілунку королеви;
Я снів у гроті, де плаває сирена...

Я двічі переможно переплив Ахерон,
Наслідуючи раз за разом на лірі Орфея
Зітхання святої та голосіння феї.

MYRTHO

Je pense à toi, Myrtho, divine enchanteresse,
Au Pausilippe altier, de mille feux brillant,
A ton front inondé des clartés d'Orient,
Aux raisins noirs mêlés avec l'or de ta tresse.

C'est dans ta coupe aussi que j'avais bu l'ivresse,
Et dans l'éclair furtif de ton oeil souriant,
Quand aux pieds d'Iacchus on me voyait priant,
Car la Muse m'a fait l'un des fils de la Grèce.

Je sais pourquoi là-bas le volcan s'est rouvert...
C'est qu'hier tu l'avais touché d'un pied agile,
Et de cendres soudain l'horizon s'est couvert.

Depuis qu'un duc normand brisa tes dieux d'argile,
Toujours, sous les rameaux du laurier de Virgile,
Le pâle hortensia s'unit au myrte vert!

МИРТО

Я думаю про тебе, Мирто, божественна чарівнице,
Про гордий Позіліппо, де сяють тисячі вогнів,
Про твоє чоло, затоплене сьйвами Сходу,
Та про чорні виногради, заплетені в золото коси.

Це з твого келиха зійшло сп'яніння,
І в зникаючому сяєві твого веселого погляду
Мене бачили, коли я молився біля стіп Якха,
Бо Муза зробила мене одним із синів Греції.

Я знаю, чому там вулкан знов яріє...
Це ж ти вчора гордо стушила туди!
Й раптом поїл затьмарив горизонт.

Відтоді, як норманський князь скинув
твоїх глиняних богів,
Знову, як і раніше, під лавровим вінком Вергілія
Бліда гортензія сплелась із зеленою миртою!

HORUS

Le dieu Kneph en tremblant ébranlait l'univers:
Isis, la mère, alors se leva sur sa couche,
Fit un geste de haine à son époux farouche,
Et l'ardeur d'autrefois brilla dans ses yeux verts.

— Le voyez-vous, dit-elle, il meurt, ce vieux pervers,
Tous les frimas du monde ont passé par sa bouche,
Attachez son pied tors, éteignez son oeil louche,
C'est le dieu des volcans et le roi des hivers!

L'aigle a déjà passé, l'esprit nouveau m'appelle,
J'ai revêtu pour lui la robe de Cybèle...
C'est l'enfant bien-aimé d'Hermès et d'Osiris!

La déesse avait fui sur sa conque dorée,
La mer nous renvoyait son image adorée,
Et les cieux rayonnaient sous l'écharpe d'Iris.

ГОР

Бог Кнеф, трясучи, розхитував Усесвіт:
Ізда, богиня-мати, підвішпсь із ложа,
Зробила гнівний жест своєму дикому чоловікові,
Й колишній злий докір запалав у її зеленіх очах.

«Подивіться, — каже вона, — він умирає,
старий збоченець,
Уся паморозь світу застигла в нього на обличчі,
Скувавши його кульгаву ногу, погасивши косий погляд,
І це — бог вулканів і король зим!

Орел пролетів, новий дух мене кличе,
Я вдягла для нього мантию Кібели...
Це — кохана дитина від Гермеса й Озиріса!»

Богиня вместилася на своїй оздобленій золотом мушлі,
Море відбило нам її обожнюваний образ,
А небеса заблищали під райдугою Іриди.

ANTÉROS

Tu demandes pourquoi j'ai tant de rage au coeur
Et sur un col flexible une tête indomptée;
C'est que je suis issu de la race d'Antée,
Je retourne les dards contre le dieu vainqueur.

Oui, je suis de ceux-là qu'inspire le Vengeur,
Il m'a marqué le front de sa lèvre irritée,
Sous la pâleur d'Abel, hélas! ensanglantée,
J'ai parfois de Caïn l'implacable rougeur!

Jéhovah! le dernier, vaincu par ton génie,
Qui, du fond des enfers, criait: «O tyrannie!»
C'est mon aïeul Bélus ou mon père Dagon...

Ils m'ont plongé trois fois dans les eaux du Cocyte,
Et, protégeant tout seul ma mère Amalécyte,
Je ressème à ses pieds les dents du vieux dragon.

АНТЕРОС

Запитуєш, чому в моєму серці стільки гніву,
І гнучкий комірець обвиває нескорену голову;
Це тому, що я походжу з роду Антея,
Тож звів списи проти Бога-переможця.

Так, я з тих, кого надихає Месник,
Він залишив збудженими губами
знамено на моєму чолі;
Під блідістю Авеля, що — яка прикрість!
— закривавлена,
Я затаїв нещадну червінь Каїна!

Єгово! Нікчема, переможений твоїм генієм,
Який із пекельних відхланей кричав: «О, тираніє!»
То — мій дядько Ваал або мій батько Дагон...

Вони тричі занурили мене у води Стигії,
І, захищаючи свою амалікійську матір,
Я сію під ногами зуби старого дракона.

DELIFICA

La connais-tu, Dafné, cette ancienne romance,
Au pied du sycomore, ou sous les lauriers blancs,
Sous l'olivier, le myrte, ou les saules tremblants,
Cette chanson d'amour qui toujours recommence?..

Reconnais-tu le Temple au péristyle immense,
Et les citrons amers où s'imprimaient tes dents,
Et la grotte, fatale aux hôtes imprudents,
Où du dragon vaincu dort l'antique semence?..

Ils reviendront, ces dieux que tu pleures toujours!
Le temps va ramener l'ordre des anciens jours;
La terre a tressailli d'un souffle prophétique...

Cependant la sibylle au visage latin
Est endormie encor sous l'arc de Constantin
— Et rien n'a dérangé le sévère portique.

ДЕЛЬФІКА

Чи знаєш, Дафно, цей старовинний романс,
Що лунає під кленом та білими лаврами,
Під олівами, миртою й тремтячими вербами,
Цю пісню кохання, що починається знов і знову?..

Чи впізнаєш цей Храм перед великим перистилем,
І гіркі цитрини, де залишилися сліди твоїх зубів,
І грот, фатальний для необережних гостей,
Де спить античне насіння переможеного дракона?..

Вони повернуться, боги,
яких ти продовжуєш оплакувати!
Невдовзі настануть старі добрі часи;
Земля здригнулась од пророчого подиху...

Тим часом віщунка з латинським лицем
Спить під аркою Костянтина,
Й ніким не потурбована суворість портика.

ARTÉMIS

La Treizième revient... C'est encor la première;
Et c'est toujours la seule, ou c'est le seul moment;
Car es-tu reine, ô toi! la première ou dernière?
Es-tu roi, toi le seul ou le dernier amant?..

Aimez qui vous aima du berceau dans la bière;
Celle que j'aimai seul m'aime encor tendrement:
C'est la mort, ou la morte... O délice! ô tourment!
La rose qu'elle tient, c'est la Rose trémière.

Sainte Napolitaine aux mains pleines de feux,
Rose au cœur violet, fleur de sainte Gudule:
As-tu trouvé ta croix dans le désert des cieux?

Roses blanches, tombez! vous insultez nos dieux,
Tombez, fantômes blancs, de votre ciel qui brûle:
— La sainte de l'abîme est plus sainte à mes yeux!

АРТЕМІДА

Тринадцята вертається... Вона ж перша;
Вона ж єдина — або все одночасно;
Ти, певно, цариця! Перша чи остання?
А ти, королю, єдиний чи останній коханець?..

Любїть до скону тих, хто вас любив;
Та, кого любив, єдина,
хто й надалі любить мене ніжно:
Це смерть — чи смертна... О, розкіш! О, мука!
Троянда, яку вона тримає, то — алтея.

Свята неаполітанко з руками, сповненими вогню,
Трояндо з фіалковим серцем, квітку святої Гудули:
Чи знайшла ти свій хрест у небесній пустелі?

Білі троянди, схиляйтеся! Ви ображаєте наших богів.
Схиляйтеся, білі привиди, ваші небеса палають:
— Свята грішниця є найсвятішою в моїх очах!

LE CHRIST AUX OLIVIERS

Dieu est mort! le ciel est vide...

Pleurez! enfants, vous n'avez plus de père!

Jean-Paul

I

Quand le Seigneur, levant au ciel ses maigres bras,
Sous les arbres sacrés, comme font les poètes,
Se fut longtemps perdu dans ses douleurs muettes,
Et se jugea trahi par des amis ingrats;

Il se tourna vers ceux qui l'attendaient en bas
Rêvant d'être des rois, des sages, des prophètes...
Mais engourdis, perdus dans le sommeil des bêtes,
Et se prit à crier: «Non, Dieu n'existe pas!»

Ils dormaient. «Mes amis, savez-vous la nouvelle?
J'ai touché de mon front à la voûte éternelle;
Je suis sanglant, brisé, souffrant pour bien des jours!

Frères, je vous trompais: Abîme! abîme! abîme!
Le dieu manque à l'autel où je suis la victime...
Dieu n'est pas! Dieu n'est plus!» Mais ils dormaient
toujours!

II

Il reprit: «Tout est mort! J'ai parcouru les mondes;
Et j'ai perdu mon vol dans leurs chemins lactés,

ХРИСТОС НА ОЛИВНІЙ ГОРІ

*Бог помер! Небо спорожніло...
Плачте діти! У вас нема вже батька!
Жан-Поль*

I

Коли Месія, стоячи під священними деревами,
Здійняв до сонця худі руки, як це роблять поети,
Й відчув себе втраченим у мовчазному горі,
Вважаючи себе зрадженим невдячними друзями.

Він повернувся до тих, які чекали внизу,
Мріючи бути царями, мудрецьями, пророками...
А він, заціпенілий, самотній серед сплячих дурнів,
Молився, кричачи: «Ні, Бога немає!»

Всі спали. «Друзі, ви знаєте новину?
Я торкнувся своїм чолом небесного склепіння;
Я розбитий і кровоточу, страждаючи на благо життя!

Брати, я вас обманув: безодня! безодня! безодня!
Бог відсутній біля олтаря, на якому я жертва...
Бога нема! Бога більше нема!» Але ті продовжували
спати!..

II

Він мовив: «Усе мертве! Я мандрував світами,
І мій політ урвався в Чумацькому шляху,

Aussi loin que la vie, en ses veines fécondes,
Répand des sables d'or et des flots argentés:

Partout le sol désert côtoyé par des ondes,
Des tourbillons confus d'océans agités...
Un souffle vague émeut les sphères vagabondes,
Mais nul esprit n'existe en ces immensités.

En cherchant l'oeil de Dieu, je n'ai vu qu'une orbite
Vaste, noire et sans fond, d'où la nuit qui l'habite
Rayonne sur le monde et s'épaissit toujours;

Un arc-en-ciel étrange entoure ce puits sombre,
Seuil de l'ancien chaos dont le néant est l'ombre,
Spirale engloutissant les Mondes et les Jours».

III

«Immobile Destin, muette sentinelle,
Froide Nécessité!.. Hasard qui, t'avançant
Parmi les mondes morts sous la neige éternelle,
Refroidis, par degrés, l'univers pâissant,

Sais-tu ce que tu fais, puissance originelle,
De tes soleils éteints, l'un l'autre se froissant...
Es-tu sûr de transmettre une haleine immortelle,
Entre un monde qui meurt et l'autre renaissant?

O mon père! est-ce toi que je sens en moi-même?
As-tu pouvoir de vivre et de vaincre la mort?
Aurais-tu succombé sous un dernier effort

Політ цей був довгий, як життя, що повсюди
Залишає тільки золоті піски та срібні хвилі.

Всюди пустельний ґрунт, якого оточують води
І мутні коловороти океанських товщ...
Легкий подих розбурхує блукаючі сфери,
Але ніякий дух не існує в оцих безмежжях.

Я шукав Божий зір, але бачив тільки очницю,
Широку, чорну й бездонну, звідки ніч, що там мешкає,
Обволочує простір і постійно гусне;

Химерна райдуга огорнула що похмуру дірку,
Поріг древнього Хаосу, тінню якого є небуття,
Спіраль, що жере Світи та Дні!»

III

«Недвижний Фатуме, німий вартівнику,
Байдужа Необхідності!.. Випадок рухає тобою
Між мертвими світами, вкритими вічним снігом.
Він поступово охолоджує тьмянічий Усесвіт...

Чи відася ти, що робиш, вічний двигуне,
Зі своїми згаслими сонцями,
що зіштовхуються одне з одним?
Чи впевнений ти, що переносиш
свій безсмертний подих
Од світу, котрий умирає, до іншого,
котрий народжується?..

О, мій батьку! Чи не тебе в собі я відчуваю?
Чи маєш ти снагу, щоби жити й перемогти смерть?
Чи, може, ти знеміг від останнього тиску

De cet ange des nuits qui frappa l'anathème?..
Car je me sens tout seul à pleurer et souffrir,
Hélas! et, si je meurs, c'est que tout va mourir!»

IV

Nul n'entendait gémir l'éternelle victime,
Livrant au monde en vain tout son coeur épanché;
Mais prêt à défaillir et sans force penché,
Il appela le seul — éveillé dans Solyme:

«Judas lui cria-t-il, tu sais ce qu'on m'estime,
Hâte-toi de me vendre, et finis ce marché:
Je suis souffrant, ami! sur la terre couché...
Viens! ô toi qui, du moins, as la force du crime!»

Mais Judas s'en allait, mécontent et pensif,
Se trouvant mal payé, plein d'un remords si vif
Qu'il lisait ses noirceurs sur tous les murs écrites...

Enfin Pilate seul, qui veillait pour César,
Sentant quelque pitié, se tourna par hasard:
«Allez chercher ce fou!» dit-il aux satellites.

V

C'était bien lui, ce fou, cet insensé sublime...
Cet Icare oublié qui remontait les cieus,
Ce Phaéton perdu sous la foudre des dieux,
Ce bel Atys meurtri que Cybèle ranime!

З боку ангела ночей, на якого ти наклав анафему?..
Бо я почуваюся самотнім у плачеві й стражданні,
Адже якщо я помру — помре усе!»

IV

Ніхто не чув стогону віковичного страдника,
Який даремно віддав світові своє відкрите серце;
Та перед тим, як остаточно заслабнути, зі згасаючою силою
Він покликав єдиного, хто прокидався у Солімі.

«Юдо! — він кричав, — ти знаєш, чого це мені коштує,
Прискор мій продаж і покінчимо з оцим торгом;
Я страждаю, друже, а ти дримаєш на землі...
Сміливіше! У тебе є насага для злочину!»

Але Юда пішов геть, незадоволений і задуманий,
Платня була малою, а він відчував докори сумління,
Читаючи на стінах про свої чорні справи...

Зрештою, Пілат — єдиний, хто піклувався про Цезаря,
Відчувши жалість, несподівано сказав
Своїм поплічникам: «Знайдіть безумця!»

V

То був насправду він, безрозсудний, величний безумець...
Цей напівзабутий Ікар, який піднявся до сонця,
Цей Фаєтон, уражений блискавкою богів,
Прекрасний Аттіс, померлий і оживлений Кібелою!

L'augure interrogeait le flanc de la victime,
La terre s'enivrait de ce sang précieux...
L'univers étourdi penchait sur ses essieux,
Et l'Olympe un instant chancela vers l'abîme.

«Réponds! criait César à Jupiter Ammon,
Quel est ce nouveau dieu qu'on impose à la terre?
Et si ce n'est un dieu, c'est au moins un démon...»

Mais l'oracle invoqué pour jamais dut se taire;
Un seul pouvait au monde expliquer ce mystère:
— Celui qui donna l'âme aux enfants du limon.

Авгур допитував безсилу жертву,
Земля сп'яніла від дорогоцінної крові...
Оглушений Усесвіт затремтів на своїх одвічних осях,
А Олімп на мить хитнувся до безодні.

«Відповідай! — крикнув Цезар Юпітерові Амону. —
Хто цей новий Бог, якого нав'язують землі?
Адже якщо це не Бог, то, мабуть, демон...»

Проте оракул замовк, зіславшись на нерозуміння;
Єдиним, хто міг пояснити світові цю містерію, був
Той, хто наділив душею болотяних дітей.

VERS DORÉS

Eh quoi! tout est sensible!

Pythagore

Homme, libre penseur! te crois-tu seul pensant
Dans ce monde où la vie éclate en toute chose?
Des forces que tu tiens ta liberté dispose,
Mais de tous tes conseils l'univers est absent.

Respecte dans la bête un esprit agissant:
Chaque fleur est une âme à la Nature éclore;
Un mystère d'amour dans le métal repose;
«Tout est sensible!» Et tout sur ton être est puissant.

Crains, dans le mur aveugle, un regard qui t'épie:
A la matière même un verbe est attaché...
Ne le fais pas servir à quelque usage impie!

Souvent dans l'être obscur habite un dieu caché;
Et comme un oeil naissant couvert par ses paupières,
Un pur esprit s'accroît sous l'écorce des pierres!

1844–1854

ЗОЛОТІ РЯДКИ

Певна річ! Усе наділене чуттям!

Піфагор

Людино! Ти, що вільно мислиш!
Думаєш, тільки ти так умієш
У цьому світі, де життя буває в кожній речі?
Й хоча твоя свобода вміщує багато сили,
Але до всіх твоїх порад Усесвіт байдужий.

Поважай у тварині її живий розум;
Кожна квітка є душею, що готова розцвісти;
Містерія любові в металі відпочиває;
«Усе наділене чуттям!» І кожен здатен тебе перемогти.

Стережись, у сліпому мурі є підглядач,
що спостерігає за тобою:
Матерія та глагол нерозривно пов'язані...
Не змушуй їх служити безбожним справам!

Часто в темному естві прихований бог живе;
І, як заплющені повіками очі немовляти,
Чистий дух виростає з-під земної кори!

2005

AUTRES CHIMÈRES

ІНШІ ХИМЕРИ

LA TÊTE ARMÉE

Napoléon mourant vit une Tête armée...
Il pensait à son fils, déjà faible et souffrant:
La Tête, c'était donc sa France bien-aimée,
Décapitée aux pieds du César expirant.

Dieu, qui jugeait cet homme et cette renommée,
Appela Jésus-Christ; mais l'abyme, s'ouvrant,
Ne rendit qu'un vain souffle, un spectre de fumée:
Le Demi-Dieu vaincu, se releva plus grand.

Alors on vit sortir du fond du purgatoire
Un jeune homme inondé des pleurs de la Victoire,
Qui tendit sa main pure au monarque des cieux;
Frappés au flanc tous deux par un double mystère,
L'un répandait son sang pour féconder la Terre,
L'autre versait au Ciel la semence des Dieux!

ОЗБРОЄНА ГОЛОВА

Наполеон, помираючи, побачив озброєну голову...
Він думав про сина, котрий згасав і страждав;
Голова — це його Франція, яку він так любив,
Обезголовлена біля ніг конаючого Цезаря.

Бог, який судив цю людину й цього добродія,
Покликав Ісуса Христа; однак безодня, відкриваючись,
Видала тільки марне дихання, димову завісу:
Переможений напівбог став іще величніший.

Тож ми побачили, як із глибини Чистилища вийшов
Юнак, залитий сльозами перемоги,
Простягаючи руку до небесного монарха;

Обоє вдарені подвійною тасмницею:
Один пролив кров, аби задобрити Землю,
Другий висипав на Небеса насіння богів!

À HÉLÈNE DE MECKLEBOURG

Fontainebleau, mai 1837.

Le vieux palais attend la princesse saxonne
Qui des derniers Capets veut sauver les enfants;
Charlemagne attentif à ses pas triomphants
Crie à Napoléon que Charles-Quint pardonne.

Mais deux rois à la grille attendent en personne;
Quel est le souvenir qui les tient si tremblants,
Que l'aïeul aux yeux morts s'en retourne à pas lents,
Dédaignant de frapper ces pêcheurs de couronne?

O Médecis! les temps seraient ils accomplis?
Tes trois fils sont rentrés dans ta robe aux grands plis
Mais il en reste un seul qui s'attache à ta mante.

C'est un aiglon tout faible, oublié par hasard,
Il rapporte la foudre à son père César...
Et c'est lui qui dans l'air amassait la tourmentel

ДО ЄЛЕНИ МЕКЛЕМБУРЗЬКОЇ

Фонтенбло, травень 1837 року.

Древній палац чекає саксонську принцесу,
Яка, остання з Капетингів, хоче врятувати своїх дітей;
Карл Великий, уважний до своїх переможців,
Крикнув Наполеону, що Карл V прощає його.

Однак двоє королів біля воріт персонально чекають;
Що за спогад повергає їх у трепет,
Що за предок із мертвим поглядом повільно повертається,
Аби гідно вдарити коронованих грішників?

О, Медічі! Невже настали часи,
Що троє синів вбрані у твою сукню з великими складками?
Але зостався єдиний, який тримається за твою мантію.

Цей орел зовсім слабкий і випадково забутий,
Він повертає блискавки своєму батькові Цезарю...
І саме він наситив повітря муками!

À MADAME SAND

«Ce roc voûté par art, chef-d'oeuvre d'un autre âge,
Ce roc de Tarascon hébergeait autrefois
Les géants descendus des montagnes de Foix,
Dont tant d'os excessifs rendent sûr témoignage.»

O seigneur Du Bartas! Je suis de ton lignage,
Moi qui soude mon vers à ton vers d'autrefois:
Mais les frais descendants des vieux Comtes de Foix
Ont besoin de témoins pour parler dans notre âge.

J'ai passé près Salzbourg sous des rochers tremblants;
La Cigogne d'Autriche y nourrit les Milans.
Barberousse et Richard ont sacré ce refuge.

La neige règne au front de leurs pics infranchis,
Et ce sont, m'a-t-on dit, les ossements blanchis
Des anciens monts rongés par la mer du Déluge.

ДО ПАНІ САНД

«Ця мистецьки вигнута скеля, шедевр іншої епохи,
Ця скеля Тараскона колись дала притулок
Гігантам, які спустилися з гір Фуа,
Про що свідчить безліч величезних кісток...»

О, пане Дю Бартас! Я з твого роду,
Я — той, хто колись з'єднав свій вірш із твоїм;
Однак юні нащадки древніх графів Фуа
Потребують свідків, аби говорити у наш час.

Я пройшов біля Зальцбурга під тремтячими скелями;
Там австрійський лелека годує шулік.
Барбаросса та Річард увінчали цей притулок.

Сніг панує на поверхні їхніх нескорених вершин,
А це, як мені сказали, вибілені кістки
Стародавніх гір, роз'ідених Потопом.

À MADAME IDA DUMAS

J'étais assis chantant aux pieds de Michaël,
Mithra sur notre tête avait fermé sa tente,
Le Roi des rois dormait dans sa couche éclatante,
Et tous deux en rêvant nous pleurions Israël!

Quand Tippoo se leva dans la nuée ardente...
Trois voix avaient crié vengeance au bord du ciel:
Il rappela d'en haut mon frère Gabriel,
Et tourna vers Michel sa prunelle sanglante:

«Voici venir le Loup, le Tigre et le Lion...
L'un s'appelle Ibrahim, l'autre Napoléon
Et l'autre Abd-el-Kader, qui rugit dans la poudre;

«Le glaive d'Alaric, le sabre d'Attila,
Ils les ont... Mon épée et ma lance sont là...
Mais le César romain nous a volé la foudre!»

ДО ПАНІ ІДИ ДЮМА

Я сидючи співав біля ніг Михаїла,
Мітра над нашими головами закритий свій намет,
Король королів спав на блискучому ліжку,
Й обом снився оплакуваний нами Ізраїль!

Коли Тіпу піднявся у вогняній хмарі...
Трое голосів проголосили помсту на краю неба:
Він покликав згори мого брата Гавриїла
Й повернув до Михаїла скривавлений зрачок:

«Ось приходять вовк, тигр і лев...
Одного звать Ібрагім, іншого Наполеон,
А ще одного — Абд аль-Кадір, який ричав із попелу;

Меч Аларіха, шабля Аттілі,
Вони їх мають... Моя шпага та мій спис також там...
Однак римський Цезар украв у нас блискавку!»

ÉRYTHRÉA

Colonne de Saphir, d'arabesque brodée
— Reparais! — Les Ramiers plueve cherchant leur nid;
Et, de ton pied d'azur à ton front de granit
Se déroule à longs plis la pourpre de Judée!

Si tu vois Bénarès sur son fleuve accoudée
Prends ton arc, et revêts ton corset d'or bruni:
Car je suis le Vautour, volant sur Patani,
Et de papillons blancs la Mer est inondée.

Mahdéwa! Fais flotter tes voiles sur les eaux
Livre tes fleurs de pourpre au courant des ruisseaux:
La neige du Cathay tombe sur l'Atlantique:

Cependant la Prêtresse au visage vermeil
Est endormie encor sous l'Arche du Soleil:
— Et rien n'a dérangé le sévère portique.

1841–1846

ЕРИТРЕЯ

Сапфірова колона, вишивка арабескою...
Відновлені! Лісові голуби шукають своє гніздо;
І від твоєї лазурової ступні й гранітного чола
Пурпур Юдеї розгортається довгою складкою.

Якщо ти бачиш Бенареса на схилі річки,
Візьми лук і одягни корсет із випаленого золота,
Бо я гриф, який летить до Патані,
Де море залите білими метеликами.

Магдево! Здійми свої вітрила над водами,
Достав пурпурові квіти до потоків струмків:
Сніг Китаю падає над Атлантикою.

Тим часом жриця з вогняним лицем
Спить під сонячною аркою,
Й ніким не потурбована суворість портика.

2020

CONTENU / ЗМІСТ

ОДЕЛЕТТИ ДЛЯ ХИМЕР

Три поетичні цикли Жерара де Нерваля
в українському перекладі Володимира Баняса
(Аніко Бергсасі)..... 5

ODELETTES 11

ОДЕЛЕТТИ 11

Avril 12

Квітень 13

Chanson gothique..... 14

Готична пісня 15

Chœur d'amour 16

Хор кохання 17

Dans les bois..... 18

В лісах 19

Espagne 20

Іспанія 21

Fantaisie..... 22

Фантазія 23

Gaieté..... 24

Веселоці 25

La cousine 26

Кузина..... 27

La grand'mere.....	28
Бабуся	29
La sérénade	30
Серенада.....	31
Le coucher du soleil	32
Захід сонця	33
Le point noir.....	34
Чорна п'ятка.....	35
Le relais	36
Заміна коней	37
Le Réveil en voiture	38
Пробудження у візочку	39
Les Cydalises	40
Сидалізи	41
Les papillons.....	42
Метелики	43
Ni bonjour ni bonsoir.....	50
Nobles et valets.....	50
Ні добридень, ні добри вечір	51
Дворяни і лакеї	51
Notre-Dame de Paris.....	52
Собор Паризької Богоматері	53
Pensée de Byron	54
Роздуми про Байрона.....	55

Politique.....	58
Політика.....	59
Une allée du Luxembourg.....	60
Алея Люксембурзького парку.....	61
Une amoureuse flamme.....	62
Закохане полум'я.....	63
LES CHIMÈRES.....	67
ХИМЕРИ.....	67
El Desdichado.....	68
El Desdichado.....	69
Myrtho.....	70
Мирто.....	71
Horus.....	72
Гор.....	73
Antéros.....	74
Ангерос.....	75
Delfica.....	76
Дельфіка.....	77
Artémis.....	78
Артеміда.....	79
Le Christ aux Oliviers.....	80
Христос на Оливній горі.....	81
Vers dorés.....	88
Золоті рядки.....	89

AUTRES CHIMÈRES.....	91
ІНШІ ХИМЕРИ	91
La Tête armée.....	92
Озброєна голова	93
À Hélène de Mecklembourg.....	94
До Єлени Меклембурзької	95
À Madame Sand.....	96
До пані Санд	97
À Madame Ida Dumas.....	98
До пані Іди Дюма	99
Érythrée.....	100
Еритрея	101

УДК 821.133.1-1=133.1=161.2

О 41

Оделетти для Химер. Три поетичні цикли Жерара де Нерваля в українському перекладі Володимира Баняса. Літературно-художнє видання (Збірка віршів із перекладами для вивчення світової літератури ХІХ століття) Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ / Вибирав та перекладав цикли віршів: Володимир Баняс-молодший. Берегове: ЗУІ ім. Ференца Ракоці ІІ, 2024. 108 с. (французькою та українською мовами)

ISBN 978-617-8143-23-7 (палітурка)

ISBN 978-617-8143-24-4 (PDF)

У сучасному літературознавстві Франції жодного автора ХІХ століття не досліджують у такому обсязі, як Жерара де Нерваля. Українське нервалезнавство тільки набирає обертів, символом чого є ця книжка: тут зібрані переклади поезій митця, натомість його прозовий доробок іще чекає свого дослідника. Це літературно-художнє видання може бути використане, як збірка віршів із перекладами для вивчення світової літератури ХІХ століття.

Літературно-художнє видання

ОДЕЛЕТТИ ДЛЯ ХИМЕР

**Три поетичні цикли Жерара де Нерваля
в українському перекладі Володимира Баняса**

Збірка віршів із перекладами для вивчення світової літератури XIX століття
2024 р.

*Рекомендовано до видання у друкованій та електронній формі (PDF)
рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту
імені Ференца Ракоці II (протокол №4 від «25» квітня 2024 року)*

Підготовлено до видання Видавничим відділом
спільно з кафедрою філології ЗУІ ім. Ф.Ракоці II

Вибрав та перекладав цикли віршів:

Володимир Баняс-молодший

Наукові консультанти та рецензенти:

*Наталія Баняс, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II*

Дмитро Наливайко, *доктор філологічних наук, професор, академік НАН
України, завідувач відділу компаративістики Інституту літератури
імені Тараса Шевченка НАН України*

Чернетковий варіант перекладу циклу віршів «Оделетти»:

Володимир Баняс-старший

Технічне редагування: *Вільмош Газдаг та Олександр Добош*

Верстка та підготовка до друку: *Вільмош Газдаг та Сільвестер Ферку*

Підготовка до видання у електронній формі (PDF): *Вієн Товт*

Коректура: *Володимир Баняс-молодший*

Дизайн обкладинки: *Вільмош Газдаг, Вієн Товт та Сільвестер Ферку*. В оформленні

обкладинки використано скульптуру Олександра Віговського

УДК: *Бібліотека ім. Опаці Черв'яноша при ЗУІ ім. Ф.Ракоці II*

Відповідальний за випуск: *Олександр Добош (начальник Видавничого відділу ЗУІ ім.
Ф.Ракоці II)*

Друк літературно-художнього видання здійснено за підтримки

Угорської академічної ради Закарпаття.

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

(адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua;
kiado@kmf.uz.ua) *Свідчення про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюдників видавничої продукції Серія ДК 7637 від 19 липня
2022 року*

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Карпатської України 36, м. Ужгород, 88006.
Електронна пошта: print@rik.com.ua) *Свідчення про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовників і розповсюдників видавничої продукції Серія
ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 21.10.2024. Шрифт «Garamond». Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк офсетний. Ум. друк. арк. 4,4. Формат 70x100/32. Замовл. №215К. Тираж 150.

У сучасному літературознавстві Франції жодного автора XIX століття не досліджують у такому обсязі, як Жерара де Нерваля. Українське нервалезнавство тільки набирає обертів, символом чого є ця книжка: тут зібрані переклади поезій митця, натомість його прозовий доробок іще чекає свого дослідника. Це літературно-художнє видання може бути використане, як збірка віршів із перекладами для вивчення світової літератури XIX століття.

ISBN 978-617-8143-23-7

9 786178 143237